

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

POHJOIS-POHJANMAAN TAVOITETAVA ALUERAKENNE 2050

Kommenttien yhteenveto ja vastineet

Käsittely: maakuntahallitus 15.04.2024

Saapuneiden kuntien palautteiden lukumäärät: 9

SISÄLLYSLUETTELO

SAATTEEKSI	3
KUNTIEN KOMMENTIT.....	4
Kalajoen kaupunki	4
Kuusamon kaupunki	6
Limingan kunta	9
Lumijoen kunta	11
Nivalan kaupunki	12
Oulun kaupunki	14
Siikajoen kunta	18
Vaalan kunta	19
Ylivieskan kaupunki	21

SAATTEEKSI

Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltavaa aluerakennetta 2050 on valmisteltu yhdessä sidosryhmien kanssa kesäkuusta 2023 alkaen, ja tavoiteaikataulun mukaan aineisto valmistuu vuoden 2024 keväällä. Työ huomioi muuttuneen maailmantilanteen vaikutukset. Aluerakennetarkastelu on tehty vireillä olevan [Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan](#) valmistelun yhteydessä rinnan ympäristöministeriön vetämän [kansallisen alueidenkäytön kehityskuvatyön](#) kanssa. Maakunnallinen aluerakennetyö täydentää kansallisen alueidenkäytön kehityskuvatyötä Suomen alue- ja yhdyskuntarakenteen nykytilasta ja luo omaehtoisen Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuuskuvan. Pohjois-Pohjanmaan aluerakenne 2050 raportti sekä teema- ja yhdistelmäkartat toimivat täydentävänä tietopohjana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheessa.

Asiaa on käsitelty maakuntahallituksessa 25.8.2023 (§ 127) sekä esitelty maakuntapäivien yhteydessä pidetyssä yhteistyöfoorumissa 6.11.2023 kuntajohtajille ja kuntien puheenjohtajistolle. Lisäksi asiaa on esitelty maakuntakaavoituksen neuvottelukunnassa 30.11.2023. Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 12.2.2024 (§ 26) lähettää aluerakenneaineiston kommenttikierrokselle jäsenkuntiin.

Kunnilta on pyydetty kommentteja helmikuussa 2024 ja näitä saatiin yhteensä 9 kappaletta.

KUNTIEN KOMMENTIT

Kalajoen kaupunki

Raportin useassa kartassa on osoitettu meriyhteydet. Meriyhteyttä kuvastavat nuolet kohdistuvat kaikkiin muihin Perämeren satamiin paitsi Kalajoen sataman kohdalle. Tämä tulisi huomioida kartoissa. Kemin ja Tornion satamiin kohdistuvat nuoli osoittaa ymmärrettävästi molempien satamien suuntaa, mutta Kokkolan ja Raahen satamien väliin jäävä tyhjä kohta voi antaa mielikuvan, ettei meriyhteyttä Kalajoen satamaan olisi.

Tavoitteeksi tulee asettaa kaikissa kartoissa, että Kalajoen satama on kattavan verkon satama (TEN-T). VT 8 tavoitetasoksi on syytä asettaa ydinverkon tieyhteys. VT 27 tulisi tavoitella kattavan tieverkon tieyhteydeksi.

Teemakartassa 2 (Elinkeinorakenne ja kestävän energian tuotanto) Kalajoen seutu on merkitty värikoodilla ”muutama dominoiva teollisuudenala, maatalousvaltainen teollisuus sekä huoltovarmuuteen liittyvä tuotanto”. Aluetta kuvaisi paremmin värikoodi ”monipuolinen elinkeinorakenne”.

Teemakartta 3. (Hyvinvoinnin aluerakenne) kaipaisi lisätyöstämistä, jotta siitä ilmenisi paremmin matkailu, reitistöt ja luonnossa liikkumisen mahdollisuudet.

vastine

OK. Tarkennetaan sekä teema- että yhdistelmäkarttaa esityksen mukaisesti.

OK. Merkitään Kalajoen satama kattavan verkon statuksella. TEN-T ydinverkon palvelutasotavoite 2050 on ristiriitainen vt 8:n nykyisen kehittämisen kanssa. Nykyinen kehittämistyö ei tue tavoitetta. TEN-T ydinverkolla tavoitteena on jatkuva 100 km/h nopeus. Vt27 tunnistetaan kehityskäytävänä ja kansallinen luokitus palvelee vyöhykkeen kehittämistä.

Ei toimenpiteitä. Monipuolinen elinkeinorakenne tarkoittaa tässä taloudellista rakennetta, joka koostuu useista erilaisista toimialoista ja omaa riittävän volyymin. Maakunnassa ainoastaan Oulun seutu täyttää kriteerin.

Ei toimenpiteitä. Matkailukeskittymämerkintä pitää sisällään monipuoliset ja korkealaatuiset matkailu- ja

<p>Pohjois-Pohjanmaan aluerakennetta ja väestönkehitystä voisi kuvata kuntakohtaisella tai työllisyysaluepohjaisella tarkastelulla, josta näkyisi väestö ja väestönkehitys esimerkiksi 2000-luvulla. Kalajoki-Ylivieska-Nivala-työllisyys- ja elinkeinoalue muodostaa voimakkaasti kasvavan Oulun seudun ohella toisen yritystoiminnaltaan kehittyvän ja väestöltään kasvavan alueen.</p> <p>Merituulivoiman sijoittamisesta olemme lausuneet Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen viranomaiskierroksen yhteydessä. Merituulivoima tulee sijoittaa muun teollisen toiminnan yhteyteen. Merituulivoiman rakentamisella ei saa vaikeuttaa muiden elinkeinojen toimintaedellytyksiä eikä siitä saa aiheutua asutukselle tai matkailulle maisemahaittavaikutuksia.</p>	<p>retkeilypalvelut, joiden erittelemisen tarkemmin ei ole aluerakennetyön tarkkuustaso huomioiden tarkoituksenmukaista.</p> <p>Ei toimenpiteitä. Väestönkehitystä on tavoiteltavan aluerakenteen tarkkuustasolla tarkoituksenmukaista tarkastella Oulun seutu-muu maakunta aluejaolla. Maakunnan eteläisen alueen vahva kehitystrendi tunnistetaan työssä.</p> <p>Ei toimenpiteitä. Suunnittelujärjestelmän mukaan maakuntakaavoitus ja merialuesuunnittelu ovat keskeisessä roolissa ko. asiassa. Tässä työssä on osoitettu yleispiirteisesti Pohjois-Pohjanmaan merituulivoimapotentialia.</p>
--	---

Kuusamon kaupunki

- Kuusamon kaupunki ilmaisee huolen siitä, että sen enempää pelkistetty aluerakenne-esitys kuin energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotukseen eivät edistä Koillismaan/Kuusamon elinvoiman kasvua. Teemakarttojen merkinnät kuvaavat pääosin olemassa olevaa tilannetta, eikä näin tue kaupungin vahvaa sitoutumista ja panostuksia elinvoiman kehittämiseksi.
- Aluerakennetarkastelua on tehty vireillä olevan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmistelun yhteydessä rinnan ympäristöministeriön vetämän kansallisen alueidenkäytön kehityskuvatyön kanssa. Elinkeinorakenne ja kestävä energian tuotanto -teemakartalla on esitetty mm. merituulivoima-alueita, mutta ei maatuulivoima-alueita. Ne on sisällytetty tavoiteltavan kehitystoiminnan - uusiutuvan energiantuotannon ja vetytalouden - alle, sekä suurpiirteiseen elinkeinorakenteen kuvaukseen, joka Koillismaan osalla on monipuolinen elinkeinorakenne ja luonnonvaroja hyödyntävä teollisuus. Tämä ratkaisu peittää alleen sen tosiasian, että Koillismaa on niin uusiutuvan energiantuotannon, energiansiirtoverkon kuin osittain liikenneyhteyksienkin suhteen epätasapuolisessa asemassa muihin maakunnan osiin nähden. Raporttiluonnoksen mukaan energiantuotannon ja maankäytön ristiriitaiset odotukset maakunnan alueella on ratkaistu. Kuusamon kaupunki ei voi yhtyä tähän lausumaan. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen viranomaiskuulemisen yhteydessä Kuusamon kaupungin tulevaisuuslautakunta on antanut tästä syytä kriittisen lausunnon vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta 22. 2. 2024 §:ssä 18.
- Ympäristöministeriö on todennut alueidenkäytön kehityskuvassa, että itäinen Suomi on jäänyt jälkeen uusiutuvan energian investoinneissa ja on tarpeen tarkastella valtakunnallisesti tuulivoiman tuotannon yhteensovittamista maanpuolustuksen tarpeiden kanssa. Lisäksi on todettu tasapainoisen aluerakenteen vahvistavan Suomen turvallisuutta ja huoltovarmuutta edellyttäen, että huolehditaan alueiden välisistä yhteyksistä ja yhteyksistä ulkomaille. Aluerakenteessa otettava huomioon, että myös itäinen ja pohjoinen Suomi kytkeytyvät muuhun maahan ja toisiinsa liikenne-, tietoliikenne-, energia- ja muiden verkkojen kautta, eivätkä alueet jää vain pääkaupunkiseudulle suuntautuvien yhteyksien varaan. Jatkossa on tarpeen kehittää myös itäisten ja pohjoisten suuralueiden ylimaakunnallista alue- ja yhdyskuntarakennetta samalla tarkastelemalla liikennejärjestelmän kehittämistarpeita. Nämä kehittämistavoitteet tulee paremmin kuvata tavoiteltavassa aluerakenteessa
- Jatkovalmistelussa Koillismaan/Kuusamon asemaa tulee muuttaa selkeämmin muuksikin kuin matkailualueeksi. Ellei näin tapahdu, on pahimmillaan seurauksena se, että esitetyllä aluerakenteella voi olla hyvin kielteisiä vaikutuksia alueelle ohjautuvien investointitukien määrään. Tästä on viitteitä mm liikennejärjestelmätyö ja valtion asetusmuutos tienpitoluokitukseen ja myöhemmät linjaukset

vastine

→ Ei toimenpiteitä. Aluerakenteen tavoitetilassa 2050 vetytalouden rooli on keskeinen ja toteutunut kehitys on vaikuttanut sähkösiirron tarpeisiin. Tuulivoimatuotannon ja sähkösiirron tavoitteet konkretisoituvat maakuntakaavoituksessa. Työssä tunnustetaan Kuusamo-Koillismaan vahva kehitys.

→ OK. Lisätään raporttiin seuraava lause, YM:n kehityskuvatyö huomioiden: *"Pohjoisten ja itäisten suuralueiden ylimaakunnallinen alue- ja yhdyskuntarakenne sekä niihin liittyvä liikennejärjestelmä on kehittynyt."*

→ OK. Merkitään tiedoksi. Koillismaa/Kuusamon monipuolistunut elinkeinoprofiili on tunnustettu

väyläviraston investointisuunnitelmiin liittyen. Nyt Nato- aikakaudellaan jo tunnustettu, että liikenneväylillä on koko kansakunnan kohtaloon vaikuttava merkitys. Uuden rautatien osoittaminen on positiivinen asia, vaikka se on osoitettu puutavaran kuljetukseen käytössä olevan Ämmänsaaren radan jatkeena.

- Perusanalyysit usein perustuvat aiempaan toteutumaan. Mm. väestökehitysennuste (Tilastokeskus) on aineistoa, jota kaupunki ei sellaisenaan allekirjoita. Kehittämistoimia tulee kohdentaa joustavasti ja tarvelähtöisesti, alueiden rakenteelliset ja toiminnalliset ominaispiirteet huomioiden. Kuntien ja alueiden pitkäjänteisellä elinvoimatyöllä on suuri vaikutus alueen positiivisiin kehityskulkuihin ja kestävään hyvinvointiin.
- Aluerakenteen kestävä kehittyminen on haasteellista myös syystä, että alueet ja seutukaupungit kilpailevat usein keskenään elinvoimasta. Pohjois-Pohjanmaalla Kuusamon statusta aluekeskuksena tulisi pohtia hieman korkeammalla statuksella, koska sillä palvelukeskittymänä on kokoaan laajempi merkitys mm. elinvoimalle ja huoltovarmuudelle Koillismaalla.
- Hyvinvointi- ja terveystalujen kehittämisellä on pitovoimaa työikäisiin asukkaisiin. Asukkailla on vaikutusta mm. väestön ikäjakautumaan, työllisyyteen ja työvoiman saatavuuteen, kauppaan, asuntotuotantoon ja rakentamiseen.

Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltavaa aluerakennetta kuvaavissa kartoissa tulisi Kuusamon osalta nostaa paremmin esille lisäksi:

- vt 20:n parantaminen.
- Kuusamon keskustaaajaman ja Rukan välisen alueen nosto kehittyväksi asumis- ja pendelöntialueeksi.
- Tuulivoima-alueet, aurinkoenergia ja sähkönlinjat ja tätä kautta uusiutuvan energian potentiaali.

raportissa. Uusi rautatieyhteys osoitettu teema- ja yhdistelmäkartalla.

→ OK. Väestötavoite, johon maakunnan tavoiteltava aluerakenne 2050 pohjautuu, on hyvin kunnianhimoinen. Kuntien ja alueiden pitkäjänteisen elinvoimatyön rooli on tunnistettu raportissa.

→ Kuusamo-Koillismaan asema maakunnallisena, profiloituneena aluekeskuksena on tunnistettu raportissa.

→ OK. Hyvinvointipalveluverkon kriittinen vaikutus alueen kehittämiseen on huomioitu tekstissä.

→ Parantaminen liittyy liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja otetaan huomioon alkaneessa maakunnan LJS-työssä. Vt 20 on tunnistettu tavoiteltavassa aluerakenteessa kehityskäytävänä.

→ Kunnan sisäisiä asumis- ja pendelöntialueita ei käsitellä maakunnallisessa aluerakennetyössä. Ruka on tunnistettu merkittävänä matkailukeskuksena. Ei toimenpiteitä.

→ Maakunnan aluerakenteen tavoitetilassa vetytalouden rooli on

- Puunjalostusteollisuus.

keskeinen ja toteutunut kehitys on vaikuttanut sähkösiirron tarpeisiin. Tuulivoimatuotannon ja sähkösiirron tavoitteet konkretisoituvat maakuntakaavoituksessa. Ei toimenpiteitä.

→ Sisältyy teemakartan monipuolinen elinkeinorakenne-profiiliin.

Limingan kunta

- Kehittymisvyöhykkeiden ja logistiikan osalta tulee tavoitella lähijunaliikennettä Raahesta Haaparantaan saakka, jolla kyetään kytkemään matkailu- ja työpaikkaliikenne paremmin toisiinsa. Suunnitelmassa karttaan on merkitty nykyiset lentokentät ja Limingan kunta näkee, että lähijunaliikenteen tavoiteltavat asemapaikat olisi hyvä merkitä karttaan.
- Limingan osalta kartasta puuttuu energiatalous- ja kiertotalouskeskittymä, joka sijaitsee vanhan nelostien varrella ns. EKO-korttelissa. Muhoksen, Iin ja Utajärven osalta kiertotalouskeskittymän on merkitty karttaan. Limingan kunta näkee, että Limingassa on vastaava kiertotalousalue ja -tavoite, joka tulisi myös merkitä tavoitekarttaan.
- Elinkeinorakenteen osalta karttaan on merkitty matkailukeskittymiä. Liminganlahti-Ruutikangas matkailukeskittymä puuttuu ja se tulee merkitä tavoitekarttaan. Pelkästään Liminganlahdella on vuosittain noin 60 000 kävijää ja kansainvälisen koulutusviennin sekä Ruutikankaan ampumaurheilukeskuksen valmistumisen myötä kävijämäärät alueella tulevat kasvamaan merkittävästi.
- Liminganlahti on ainutlaatuinen merkittävin lintuvesi- ja kosteikkoalue Suomessa, joka kuuluu myös Natura 2000 ohjelmaan. Tavoitteena on saada kohde Unescon maailman kulttuuriperintökohteeksi vuoteen 2050 mennessä.
- Retkeily- ja maastopyöräreitistö Liminganlahdelta aina Siikajoelta saakka tulisi merkitä aluekarttaan vastaavalla tavalla kuin muualla maakunnassa.

→ OK. Yhteysväli Oulu-Haaparanta lisätään lähijunavyöhykkeen piiriin.

Tavoiteltavassa aluerakenteessa lähijunaliikenne on esitetty vyöhykkeenä, johon eivät sisälly yksittäiset asemapaikat. Tarkkuustaso ei ole oikea. Ei toimenpiteitä.

→ OK. Merkitään esitetyllä tavalla.

→ OK. Lisätään esityksen mukaisesti.

→ OK. Tavoite on kannatettava ja sisältyy esitettyyn Perämeren maankohoamisrannikkokokonaisuuteen. Ei toimenpiteitä.

OK. Tarkasteluun on nostettu tavoitetilaa koskien viisi seudullisesti merkittävää reittikokonaisuutta. On lisätty Liminka-Siikajoki-reitistö.

- Vanha Liminka on suojeltu kulttuuriympäristö ja alue tulee huomioida aluerakenne 2050 valtakunnallisesti arvokkaana kulttuuriympäristönä kuten mm. Varjakan saari.

→ OK. On merkitty, ei erotu tässä mittakaavassa maisema-alue- ja muiden merkintöjen vuoksi.

Lumijoen kunta

Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltava aluerakenne 2050-valmistelun aineisto kuvaa monipuolisesti maakunnan kehityksen suuntaa ja tavoitetilaa tuleville vuosikymmenille. Aluerakenteen aineistossa voisi painottaa maataloutta kotimaisen ruuantuotannon ja huoltovarmuuden näkökulmasta, kun Pohjois-Pohjanmaan liitto on nyt pilottimaakuntana kansainvälisessä maaseutua kehittävässä SMART ERA -hankkeessa vuosina 2024–2027.

→ OK. Lisätään teemakarttaan nro 2, kyseisen alueen elinkeinoprofiilin kuvaukseen termi maatalous: *”Metalli- ja muu valmistava teollisuus, maatalous”*. Maatalous sisältyy myös raportin tekstissä maakunnan elinkeinoprofileissa korostuviin toimialoihin. Lisäksi maatalouden kehittäminen on vahva painopiste maakuntaohjelmassa 2022–2025.

Nivalan kaupunki

Nivalan kaupunkikonsernin strateginen tavoite 'Kasvatamme tulevaisuutta' sisältää aktiivisen elinkeinojen kehittämisen ja tavoitteen väkimäärän kasvusta.

Seutukaupunkina ja yliopistokaupunkina Nivala on yksi maakunnan eteläosan kasvukeskuksista.

Valtateiden 27 ja 28 merkitys Nivalassa toimiville yrityksille on suuri, samoin Iisalmi-Ylivieska-ratayhteyden kehittäminen.

Kestävän, vähäpäästöisen energiatuotannon ja siihen pohjautuvan teollisuuden osalta Nivalan kaupungin alueelle on toteutumassa aurinkovoimaloita sekä Suomen suurin biokaasuvoimalaitos, jonka kaavaprosessi on parhaillaan käynnissä. Lisäksi kaupunki on kaavoittanut mm. Kurunpuhdon alueelle energiateollisuuden ja kiertotalouden keskittymän. Tämän vuoksi Nivalan kaupunki esittää, että kuvan 5 teemakarttaan ja kuvan 8 yhdistelmäkarttaan lisätään Nivalan kohdalle ko. kaavamerkintä (Energiateollisuus- ja kiertotalouskeskittymä).

Nivala-Haapajärven seutukunnan alueen vetykaasuputkea koskeva suunnitelma/ vetykaasun tuotantoa koskevat suunnitelmat tulee ottaa huomioon tavoiteltavassa aluerakenteessa ja niiden mukaan on tarkennettava kuvaa 5 siten, että kaasuputki ja liittyvät sisämaan suuntaan -merkintä tehdään Nivala-Haapajärven seutukunnan, muutamien yritysten ja Pohjois-Pohjanmaan liiton 6.2.2024 julkaiseman aloitteen mukaisesti, sama tarkennus tulee tehdä myös kuvan 8 yhdistelmäkarttaan.

Kuvan 5 teemakartassa 2 kuvataan elinkeinorakennetta maakunnan alueella. Kuvassa Nivala kuuluu alueeseen, joka määritellään sanoilla maatalousvaltainen teollisuus ja huoltovarmuuteen liittyvä tuotanto, mutta muun muassa Ylivieskan alueen nimitys on Muutama dominoiva teollisuudenala, maatalousvaltainen teollisuus sekä huoltovarmuuteen liittyvä tuotanto. Vastaavasti Haapaveden, Kärsämäen, Pyhännän alue on nimetty sanoilla Monipuolinen elinkeinorakenne, maatalousvaltainen teollisuus sekä huoltovarmuuteen liittyvä tuotanto. Nivalan ja tämän alueen vahva tuotannollinen teollisuus mm. metallin ja puun osalta ei tuossa määrittelyssä tule oikealla tavalla mielestämme huomioon otetuksi. Teemakartalla kerrotaan vuoteen 2050 mennessä tavoiteltavasta elinkeinorakenteesta. Pyydämme tarkentamaan kaavaselostetta esim. ilmaisulla huoltovarmuutta tukeva teollistunut maaseutu ja vihreän energian tuotantoalue, jotta se kuvaisi Nivalan aluetta paremmin.

→ OK, ei sisällä muutosesitystä. Merkitään tiedoksi.

→ On huomioitu työssä ja kartoilla.

→ OK. Kehittämisyöhyke pitää sisällään myös ko. rautatieyhteysvälin. Merkitään tiedoksi.

→ OK. Lisätään esityksen mukaisesti karttoihin.

→ OK. Vetyputkiston esitystapaa tarkennetaan karttoihin huomioiden kunnista saadut kommentit.

→ OK. Tarkennetaan selostetta esitetyllä tavalla. Alueen profiilin kuvaus teemakartan 2 selitteeseen *"Maatalousvaltainen teollisuus ja huoltovarmuuteen liittyvä tuotanto."* korvataan lauseella: *"Huoltovarmuutta tukeva teollistunut maaseutu ja vihreän energian tuotantoalue."*

Kuvassa 6 olevan teemakartan osalta Nivalan kaupunki muistuttaa, että Kalajokilaakson valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue on elävä ja elinvoimainen, jatkuvasti kehittyvä ja rakentuva teollistunut maaseutu. Valtakunnallisen maisema-alueen merkinnän tulee edistää alueen investointeja, ei estää niitä. Ko. kaavamerkinnän ei tule ulottua Nivalan kaupungin taajaman ja teollisuuskylän kohdalla valtatie 27:n pohjoispuolelle.

Kuvan 2 teemakarttaan (kehittämisyöhykkeet ja logistiikka) ei ole merkitty Nivalan kohdalla valtatie 27:n lentokoneiden varalaskentupaikkaa.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on Valtioneuvoston päätös, ja osa suomalaista kulttuuri- ja luonnonperintöä. Auerakennetyössä ei voida muuttaa selvityksiin perustuvia ja Valtioneuvoston päättämiä maisemaraajoja eikä ohittaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja Maankäyttö- ja rakennuslain pykälä.

→ Auerakennetarkasteluun eivät liity varalaskentupaikat. Ei toimenpiteitä.

Oulun kaupunki

Aluerakenne 2050 -raportti yhdessä maakunnallisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien kanssa on tärkeä maakunnan edunvalvonnallinen instrumentti. Aluerakenne 2050 -raportissa keskiössä on hahmotella suuntaviivoja maakunnan kehityksestä tarkentaen kansallisia tavoitteita. Raportissa on syytä tunnistaa läpileikkaavasti Oulun ja Oulun seudun kasvava merkitys maakunnan kehityksen ajurina ja kansainvälisen tason pohjoismaisena keskuksena.

Oulun kaupunki nostaa yleisenä huomiona raportista esiin hankaluuden erottaa selkeästi, milloin kuvataan nykytilaa ja milloin tarkastellaan toteutunutta kehitystä tulevaisuudesta käsin. Esimerkiksi johdannossa voisi olla lukijaa johdattelava kuvaus tarkastelutavasta, tai vaihtoehtoisesti jokaisen teemoittaisen pääotsikon alla voisi olla erikseen nykytilan kuvaus ja tarkastelu tulevaisuusnäkökulmasta.

Kestävä energiantuotanto ja siihen pohjautuva teollisuus

Oulun seudun ja ennen kaikkea Oulun kaupungin vihreän siirtymän tavoitteet on syytä nostaa esille Raahen seudun tapaisesti. Kaupunki on tunnistanut neljä vihreän siirtymän suurteollisuusaluetta mm. vetytaloudelle. Osaan näistä liittyen on jo vireillä olevia kaavahankkeita selvityksineen sekä kansainvälisen tason investoreiden hakua.

Oulun kaupunki ehdottaa seuraavaa kirjausta: "Raahen ja **Oulun seutu** toimivat kansallisen vetytalouden keskuksina. Terästehdas SSAB Raahessa on toiminut puhtaan terästeollisuuden kansainvälisenä suunnannäyttäjänä jo vuosikymmenten ajan. **Oulun seudulle on muodostunut Perämerenkaareen kytkeytyen kokonaisvaltainen ekosysteemi uusiutuvien energialähteiden ja vetyjalostuksen ympärille.**"

Kuva 3:n vieressä olevaan kappaleeseen voisi lisätä maininnan vedyntuotannossa syntyvän hapen hyödyntämisestä, kuten kuvassa 4 on esitetty: "Vetytuotannon sivutuotteena syntyvä lämpö hyödynnetään paikallisesti kaukolämpönä ja **happi kemianteollisuuden- ja sekä muussa valmistavassa teollisuudessa.**"

Oulun yliopiston uraauurtava rooli mm. vetytalouden tutkimussektorilla olisi tärkeää nostaa esille esimerkiksi raportissa mainitun energiaosaamiskeskuksen yhteyteen.

→ OK. Oulun ja Oulun seudun kasvava merkitys on tunnistettu raportissa. Ei toimenpiteitä.

→ OK. Kuvataan tarkastelutapa raportin johdannossa. Lisätään johdantoon seuraavat lauseet: "*Raportin tarkastelutapana on toteutunut kehitys tulevaisuudesta eli tavoitevuodesta 2050 käsin. Kahdessa ensimmäisessä luvussa kuvataan aluerakenteen kehittämisen periaatteita, toimintamallia sekä keinovalikoimaa.*"

→ OK. Täydennetään esityksen mukaisesti.

→ OK. Esityksen mukaisesti.

→ OK. Lisätään teeman Kestävä energiantuotanto ja siihen pohjautuva teollisuus yhteyteen seuraavat lauseet:

Voimakkaasti kasvava Oulun seutu ja vakaan väestönkehityksen muu maakunta

Teeman alla on paljon kunnianhimoisia väestönkasvutavoitteita sekä Oulun seudun osalta että koko maakunnan laajuisesti. Raporttiluonnoksessa väestönkehityksen suhteen lasketaan huomattavan paljon maahanmuuton varaan. Vuoteen 2050 mentäessä Oulun seutu tulee olemaan kasvavassa roolissa maakunnan ainoana suurena kansallisena väestökeskittymänä, aivan kuten raporttiluonnoksesta käy ilmi. Nykyisen väestönkehityksen valossa voimakas väestönkasvu vaatii pitkäjänteisiä veto- ja pitovoimaan liittyviä toimia paikallisesti ja seudullisesti.

Työmahdollisuuksien lisäksi olisi hyvä mainita myös laadullisia tekijöitä, miksi Oulun seudulle ja Pohjois-Pohjanmaalle muutetaan kaukaisienkin matkojen päästä. Oulun kulttuuripääkaupunkivuosi 2026 ja sen aikaansaama kulttuuri-ilmastonmuutos voisi olla yksi mahdollinen positiivisen kasvukierteen käynnistäjä, joten se olisi hyvä mainita raportissa. Toinen merkittävä positiivista väestönkehitystä edistävä kehityskulku voisi olla Perämeren laajuisen työssäkäynti- ja talousalueen muodostuminen, joka on jo käynnistynyt mm. sujuvien liikenneyhteyksien kehittämistoimenpiteillä.

Hyvinvoinnin aluerakenne

On tärkeää, että tavoiteltava hyvinvoinnin aluerakenne kattaa kaikenlaiset asutuskeskittymämuodot - myös tiiviisti asutun kaupunkiasutuksen. Vetovoimainen ja laadukkaan elinympäristön tarjoava maakunnan keskus säteilee hyvinvointia laajemmin muualle maakuntaan.

"Pohjois-Pohjanmaa on vuonna 2050 globaali energiaosaamiskeskittymä." ja "Oulun yliopistolla ja muilla alueen TKI-toimijoilla on urauurtava rooli toimialan kehityksessä vihreän siirtymän tutkimus- ja koulutussektorilla."

→ OK. Merkitään tiedoksi.

→ OK. Lisätään tekstiin seuraavat lauseet: *"Oulun seudun, ja maakunnan laajemminkin, vetovoiman taustalla on ollut myös laadullisia tekijöitä. Esimerkiksi alueen kulttuuritarjonnan monipuolistuminen, johon Oulun kulttuuripääkaupunkivuosi 2026 ja sen aikaansaama kulttuuri-ilmastonmuutos vaikuttivat osaltaan positiivisen kasvukierteen käynnistymiseen alueella." ja "Maakunnan rajat ylittävät kehitysvyöhykkeet ja Perämeren laajan työssäkäynti- ja talousalueen muodostuminen ovat vaikuttaneet positiivisesti alueen väestönkehitykseen, luoden uusia työmahdollisuuksia ja edistäen alueen taloudellista kasvua."*

→ Ei toimenpiteitä. Periaate on jo sisäkirjoitettu raporttiin, jossa todetaan mm. seuraavaa: *"Laadukkaan*

Luonnon monimuotoisuutta ylläpitävä siniviherrakenne

Maakunnan meriluontoa ja vesistöjen tiivistä yhteyttä Itämereen voisi korostaa vielä lisää. Yksistään Oulun rannikko on yli 100 kilometrin pituinen ja seudun isot joet laskevat Perämereen. Tällä hetkellä Oulussa on käynnistymässä hankkeita, joissa tavoitellaan vesistöjen tilan parantumista erinäisin keinoin, hyvänä esimerkkinä turvesoiden ennallistaminen. Perämeren tila vuonna 2050 kertoo hyvin sitä, miten lähivuosisikymmenien luonnon ennallistamistoimissa on onnistuttu

elinympäristön turvaaminen koko maakunnassa on tärkeää väestön ja elinkeinojen veto- ja pitovoiman kannalta.”

OK. Lisätään ja täydennetään ko. kohtaan seuraava teksti: *”Maakunnalle tyypillinen erityispiirre ovat myös jokilaaksot, joita sijoittuu tasaisesti koko länsirannikolle. Myös maakunnan koillisosissa on tärkeitä jokivesistöjä. Vesistöt rantavyöhykkeineen ovat useiden lajien (mm. kalat, linnut, kasvit) tärkeitä elinympäristöjä, leviämis- ja kulkureittejä sekä lisääntymis- ja poikastuotantoalueita. Kalojen (erityisesti vaelluskalojen) ja muiden eliöiden kulun mahdollistamiseksi moniin jokiin on avattu vaellusyhteyksiä ja poistettu niistä vaellusesteitä. Uhanalaisia kalakantoja on onnistuttu elvyttämään. Muut kalakannat ovat maakunnassa vahvoja.*

Rannikolle laskevien jokien ja merialueen välillä on tiivis yhteys. Maakunnassa on toteutettu ja toteutetaan laajoja ennallistamis- ja kunnostushankkeita niin vesistöjen valuma-alueilla kuin järvillä ja jokiuomissa (esim. turvesoiden tai ojitettujen soiden ennallistaminen sekä järvien ja virtavesien kunnostaminen). Toimenpiteiden onnistumista seurataan aktiivisesti sisävesien ja merialueen tilan tarkkailulla.”

Lakisääteisessä merialue suunnittelussa edistetään em. kokonaisuuksia.

Siikajoen kunta

Siikajoen osalta ei ole huomioitu huoltovarmuuden kannalta merkittävää maatalouden tuotannon keskittymää. Siikajoen maatalouden alkutuotanto on merkittävä koko Suomen kannalta.

Retkeilyreittejä on merkitty teemakarttaan vain kaksi, vaikka niitä on joka kunnassa.

→ OK. Täydennetään teemakartta nro 2. kyseisen alueen osalta lisätään alueen elinkeinoprofiilin kuvaukseen maatalous: *”Metalli- ja muu valmistava teollisuus, maatalous”*

→ Tarkasteluun on nostettu tavoitetilaa koskien viisi seudullisesti merkittävää reittikokonaisuutta. Lisätään Liminka-Siikajoki reitistö.

Oulujokilaakso sijoittuu kehityskäytävälle, ja laakson varrella nähdään potentiaalia energiateollisuuden ja kiertotalouden saralla sekä matkailussa. Raportissa Oulujokilaaksoa ei kuitenkaan erikseen mainita, vaikka muiden alueen jokilaaksojen kehittämistä on korostettu.

Oulusta Kajaaniin ja siitä eteenpäin kulkevat rautatieyhteydet on visioitu kattavan verkon rautatieksi. Tämän maakuntien välillä kulkevan yhteyden kehittäminen on tärkeää nostaa esiin. Rautatie mahdollistaa pendelöinnin alueiden sisällä ja toimii näin tärkeänä tukiverkkona elinkeinoelämän kehittymiselle. Työssäkäynnin nähdään usein suuntautuvan maaseudulta kaupunkeihin, mutta on myös otettava huomioon, että korkeakoulukaupungeista tarvitaan työvoimaa maaseutukuntiin, ja toimiva raideliikenne riittävillä vuoroilla on tässä vetovoimatekijä. Lähijunaliikennettä visioidaan lähinnä rannikkoseudulle, mutta ei tule unohtaa myöskään sisämaan lähijunaliikenteen potentiaalia.

Teemakarttaan 3, jossa kuvataan Hyvinvoinnin aluerakenne, on merkitty Euroopanlaajuinen pitkän matkan pyöräilyreitistö. Kyseisen EuroVelo-reitin osuudelle valtatiellä 22 tullaan esittämään poikkeavaa reittiä, joka kiertää Vaalan tienoilla Oulujärven ympäri ja suuntaa Rokuan kautta takaisin valtatielle.

Teemakartoilla ja yhdistelmä kartalla suojelualueiden merkintä erottuu hieman huonosti vesistöön liittyvistä karttamerkinnoista.

→ OK. Lisätään sivulle 8 tekstiin kehittämisvyöhykkeeksi valtatie 22/ Oulu-Kainuu Tervan.

→ OK. Ei sisällä muutosesitystä. Merkitään tiedoksi.

OK. EuroVelo reittiä selvitetään kunnan toimesta ja tarkka linjausehdotus ei ole vielä tiedossa. Linjaus muutetaan teemakarttaan kiertämään reittiä Rokua-Vaalankurkku-Manamansalo kautta Paltamon suuntaan.

→ OK. Pyritään löytämään erottuvammat värit.

Ylivieskan kaupunki

Ylivieskan osalta ei ole aluerakenteessa huomioitu kaupan ja palveluiden keskittymää. Tällä hetkellä Ylivieskan osuus vähittäiskaupan volyymista on 28. suurinta kaupungeista Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla toiseksi suurinta. Ylivieskassa vähittäiskaupan volyyymi on kasvanut vuosina 2018–2022 yhteensä 40,3 %, mikä on 15. vahvinta Suomen kaupungeista. On totta, että tulevaisuudessa kaupan rakenne voi muuttua ja toiminta keskittyä esimerkiksi verkkokauppaan, mutta myös verkkokaupan osalta Ylivieska on onnistunut valtaamaan alaa. Ylivieskan kaupan palvelujen ympärille muodostuu noin 80 000 asukkaan markkina-alue. Esitämme, että tämä asia huomioidaan Pohjois-Pohjanmaan tulevassa aluerakenteessa elinkeinorakenteen osalta.

Ylivieskan kaupunki on ilmoittanut olevansa mukana selvittämässä lähijunaliikennettä Ylivieskasta etelään radan varren pendelöintialueella. Alueella on runsaasti ns. arkiliikkumista, joka voitaisiin siirtää osin raiteille. Huomioon on otettava myös volyyymi lisälmen radan varren suuntaan. Esitämme, että lähijunaliikenne huomioidaan alueemme osalta.

Ylivieskan ympärille noin 100 km säteellä muodostuu ns. rakentamisen ja puuteollisuuden klusteri. Alan yrityksiä alueella on noin 60, joiden yhteenlaskettu liikevaihto on n. 1 144 M€ ja työpaikkoja näissä yhteensä n. 4 300 kpl. Ylivieskassa Centria-ammattikorkeakoululla on myös tähän liittyvää, erittäin korkeatasoista TKI-toimintaa. Oletettavaa on, että vaikka tällä hetkellä tilanne rakennusteollisuudessa on haastava, niin tilanne ei jatku tällaisena pitkälle tulevaisuuteen. Esitämme, että rakentamisen ja puuteollisuuden klusteri huomioidaan tulevaisuuden aluerakenteessa.

→ OK. Lisätään kauppa ja palvelut teemakarttaan 2 ko. alueen elinkeinoprofiilin kuvaukseen: ”Muutama dominoiva teollisuuden ala, kauppa ja palvelut, maatalousvaltainen teollisuus sekä huoltovarmuuteen liittyvä tuotanto.

→ OK. Esityksen mukaisesti sekä teema- että yhdistelmäkarttaan.

→ Ei toimenpiteitä. Asia on huomioitu ja sisältyy alueen elinkeinorakennekuvaukseen ”muutama dominoiva teollisuudenala”.